

9 Μαρτίου 2017
Αριθμ. Πρωτ.: 225554/10815/2017
Πληροφορίες: Παρασκευή Γαληνού
τηλ.:2131306743

ΟΑΕΔ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
Εθνικής Αντίστασης 8
174 56 Άλιμος

Θέμα: Άρνηση εγγραφής στο Μητρώο Ανέργων λόγω έλλειψης τεκμηρίου κατοικίας

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και τον ν.3094/2003, εξετάζει αναφορά της κας, με την οποία ζητείται η διαμεσολάβηση της Αρχής, προκειμένου να εγγραφεί στο Μητρώο Ανέργων. Μοναδικός λόγος που προβλήθηκε για την άρνηση εγγραφής ήταν η αδυναμία της να προσκομίσει τεκμήριο ότι κατοικεί σε συγκεκριμένη κατοικία, όπως οι λογαριασμοί κοινής ωφέλειας, τα συμβόλαια μίσθωσης ή λογαριασμός σταθερής τηλεφωνίας.

Η κα ...πράγματι δεν έχει ιδιόκτητη ή μισθωμένη κατοικία και διαμένει υπό ασταθείς σχέσεις ενώ εξυπηρετείται από ν.π.ι.δ. δικαίου που επιλαμβάνεται των συναφών προβλημάτων στο Κέντρο της Αθήνας, κάνοντας χρήση υπηρεσιών ημέρας και ειδικά της ταχυδρομικής δ/σης ως δ/ση αναφοράς για την αναζήτηση εργασίας. Είναι πτυχιούχος του ΕΚΠΑ, έχει εργαστεί σε ασφαλισμένη εργασία και έχει συμμετάσχει σε προγράμματα κατάρτισης του ΟΑΕΔ. Παρά τις δυσκολίες της εποχής, φαίνεται να επιθυμεί να εργαστεί και καθορίζεται από την αξία του βιοπορισμού μέσω της εργασίας. Έχει σχέδια για το μέλλον της ως προς την εργασία και ενδεχομένως για περαιτέρω σπουδές. Ως προς τις προθέσεις της φαίνεται πρόσφορη για εργασία ανεξάρτητα από τις συμβατικές προσμονές των σπουδών και δεξιοτήτων της. Το Υποκ/μα της Ομόνοιας δεν μπορεί να την εγγράψει και οπωσδήποτε δεν την ενέγραψε.

Η συγκεκριμένη αναφορά θέτει ένα γενικό πρόβλημα επί του οποίου θέτουμε υπόψη τις παρακάτω σκέψεις και παρακαλούμε για την έκφραση των προβληματισμών σας για ένα θέμα που είμαστε βέβαιοι ότι απασχολεί και εσάς.

Η εγγραφή στο Μητρώο Ανέργων αποτελεί δικαίωμα των πολιτών παραγωγικής ηλικίας και ταυτόχρονα υποχρέωση του κράτους, ειδικά του ΟΑΕΔ στον οποίο έχει ανατεθεί αυτή η αρμοδιότητα. Το δικαιωματικό στοιχείο για τους πολίτες ενισχύεται από την ειδική νομοθεσία που συναρτά την εύρεση εργασίας από την εγγραφή και παραμονή στο Μητρώο Ανέργων και προβλέπει

παροχές και διευκολύνσεις ειδικά για όσους/ες αναζητούν εργασία, όπως η δωρεάν μετακίνηση. Το υποχρεωτικό για το κράτος από την ανάγκη ανάπτυξης πολιτικών απασχόλησης, ξεκινώντας από την αξιόπιστη καταγραφή του μεγέθους και των διακυμάνσεων της ανεργίας. Ειδική θεώρηση αποτελεί το αν και κατά πόσο μέτρα οργάνωσης του συστήματος θέτουν εκτός δικαιώματος άτομα που κατ' εξοχήν χρήζουν και δικαιούνται προστασίας όπως οι άστεγοι, όλο και συχνότερα λόγω απώλειας της εργασίας τους.

Το σύστημα οργάνωσης και λειτουργίας του Μητρώου Ανέργων οφείλει να θέτει προϋποθέσεις εγγραφής και αποτύπωσης στοιχείων ώστε να καλύπτεται το μη απασχολούμενο εργατικό δυναμικό, δεν μπορεί όμως να αποκλείει την πρόσβαση σε εγγραφή που συνιστά προαπαιτούμενο για ίσες ευκαιρίες στην απασχόληση. Η σύνδεση με την κατοικία αποκτά νόημα για την εκτίμηση της προσφοράς εργασίας σε τοπικό επίπεδο, δεν μπορεί, όμως, να θέτει προϋπόθεση την ύπαρξη κατοικίας αν αυτό μειώνει ευκαιρίες και κυρίως αν αποκλείει από την εύρεση εργασίας, το κύριο μέσο για να εξασφαλιστεί κατοικία. Η κατοικία είναι στοιχείο εντοπισμού και αποτύπωσης για την οργάνωση του συστήματος εγγραφής, όπως για την αρμοδιότητα του Υποκ/τος, χρήσιμο για την επεξεργασία των δεδομένων του Μητρώου, εφόσον υπάρχει, δεν μπορεί όμως να αποτελεί προϋπόθεση για την ύπαρξη του ανέργου ή για την βούλησή του να εγγραφεί και μέσω της εγγραφής να εκφράσει βούληση για εργασία.

Η εμπειρία των τελευταίων χρόνων δείχνει ότι άνευ κατοικίας μπορεί να βρεθούν όχι μόνο οι νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας αλλά και στη διάρκεια του εργασιακού βίου, ιδιαίτερα όταν η απώλεια της εργασίας συνεπιφέρει και την αδυναμία χρηματοδότησης της κατοικίας. Η μαζικότητα στην απώλεια θέσεων εργασίας έχει δυστυχώς επιφέρει και την αδυναμία αντιμετώπισης του κόστους της κατοικίας είτε αυτό εκφράζεται με το φαινόμενο της αστεγίας είτε αυτό εκφράζεται στην έλλειψη των συμβατικών τεκμηρίων για την ύπαρξη κατοικίας, όπως είναι τα συμβόλαια ενοικίασης και οι αποδείξεις κοινής ωφέλειας. Σε αρκετές περιπτώσεις, οι άνεργοι συστεγάζονται και δεν μπορούν να έχουν αυτοτελή και προσωποπαγή τεκμήρια πληρωμών κοινής ωφέλειας. Ειδικά οι άστεγοι που κύριος λόγος της αστεγίας μπορεί να είναι η αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων σε προηγούμενες συμβάσεις, επ' ουδενί θα μπορούσαν να υπεισέλθουν σε νέες συμβάσεις. Αν το έπρατταν με τη συμμετοχή και ανάληψη ευθυνών από άλλα πρόσωπα, θα επήρχετο αναντιστοιχία με την πραγματικότητα και ουσιαστικά εικονικά στοιχεία, πράγμα ελάχιστα σκόπιμο και ελάχιστα αποδεκτό για σύστημα καταγραφής που οφείλει να αποτυπώνει πραγματικότητες και να αποτρέπει στρεβλώσεις. Συγκεκριμένα, η αποτύπωση των προσώπων που στερούνται εργασίας και επιθυμούν να εργαστούν θα όφειλε να ενδιαφέρεται και για το αν διαθέτουν κατοικία.

Εξάλλου, η αγορά εργασίας δεν έχει πάντα πρόσδεση σε συγκεκριμένο τόπο είτε αυτό αφορά την αναζήτηση εργασίας από τόπο σε τόπο είτε αυτό αφορά εργασίες διατοπικού, ενίοτε σχεδόν νομαδικού χαρακτήρα. Θα ήταν αντιφατικό

εν όψει της διατοπικότητας της απασχόλησης να επιμένουμε στην τοπική πρόσδεση των ανέργων. Ο κύριος λόγος αυτής της πρόσδεσης κατά το παρελθόν, της αποτροπής διπλοεγγραφών, είναι άμεσα ελέγξιμος σήμερα τόσο με την ηλεκτρονική εγγραφή όσο και με τα στοιχεία που προσφέρονται για διασταυρώσεις όπως ο ΑΦΜ, ο ΑΜΚΑ και ο αριθμός ΔΑΤ. Θα μπορούσε να ενδιαφέρει ειδικά και να καταγράφεται με επάρκεια και λεπτομέρεια η διατοπικότητα της ανεργίας αφού η απώλεια της εργασίας σε έναν τόπο και το υπαρκτό ή διερμηνευόμενο αδιέξοδο της αναζήτησης εργασίας στον ίδιο τόπο μπορεί να προκαλεί μετακίνηση και μέσω αυτής ανυπαρξία στέγης σε άλλον τόπο. Εξίσου, θα μπορούσε να ενδιαφέρει η ανυπαρξία στέγης στον ίδιο τόπο που απωλέσθηκε ή δεν υφίσταται εργασία. Από το σύνολο των στοιχείων εγγραφής στο Μητρώο, θα μπορούσε να ενδιαφέρει η διάκριση των δυο κατηγοριών, η οποία για να ληφθεί υπόψη δεν μπορεί να αρνείται την εγγραφή όσων δεν έχουν κατοικία. Αντίθετα, οφείλει να εγγράφει και να συστηματοποιεί την έλλειψη στέγης.

Στο πλαίσιο του Κοινωνικού Επιδόματος Αλληλεγγύης έχουν σε κάποιο βαθμό αναγνωριστεί αυτά τα προβλήματα, οπωσδήποτε αυτό της συστέγασης μη συγγενικών προσώπων και της έλλειψης στέγης. Συνεπώς, φαίνεται αρκετά παράδοξο άτομα που έχουν εγγραφεί σε αυτό το πρόγραμμα να αδυνατούν να εγγραφούν στο Μητρώο Ανέργων, μια ελάχιστη προϋπόθεση για να μην αποκοπούν από τον ενεργό πληθυσμό και για να διατηρούν προσανατολισμό προς τη βιοποριστική δραστηριότητα. Θα ήταν υπονομευτικό των στοχεύσεων κάθε προνοιακού προγράμματος που επιδιώκει να αντιμετωπίσει τις συνέπειες της ανεργίας να επιμείνει το σύστημα εγγραφής ανέργων στην αγνόηση αυτών των δεδομένων. Το πρόγραμμα του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης προβλέπει είσοδο και έξοδο δικαιούχων ανάλογα με την πρόσβαση στην απασχόληση και οπωσδήποτε απαιτεί διασύνδεση με το σύστημα καταγραφής των ανέργων και όχι από την άποψη της αποθάρρυνσης των ανέργων. Κατά την κατάρτιση αυτού του προγράμματος, είχαμε υποστηρίξει την παραμονή στο πρόγραμμα για ικανό χρόνο μετά την εύρεση απασχόλησης από μέλος του νοικοκυριού, ακριβώς για να μη συνιστά αντικίνητρο απασχόλησης και άλλων στρεβλώσεων η διακινδύνευση των ελαχίστων παροχών. Αυτό οφείλεται στην αντικειμενική παροδικότητα και επισφάλεια των θέσεων εργασίας οι οποίες επενεργούν στο συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού παρότι τα συστεγαζόμενα πρόσωπα δεν έχουν νομική υποχρέωση αλληλοσυντήρησης και συστεγάζονται περισσότερο από ανάγκη και λιγότερο από επιλογή. Θα ήταν σκόπιμο να μην αποχωρούν πρόσωπα ή νοικοκυριά από το ΚΕΑ, προκειμένου να διατηρηθούν εκεί άλλα μέλη ή ακόμη χειρότερα να προκρίνεται η άτυπη και μη καταγραφόμενη απασχόληση για τον ίδιο λόγο.

Ειδικά για τους άστεγους, όπου το κρίσιμο είναι να μην παγιωθεί αυτή η κατάσταση και να μην αποτελεί διαρκές στοιχείο αυτοπροσδιορισμού, οι παρεχόμενες υπηρεσίες μπορεί να αποτελέσουν ενδεικτική αναφορά χωρίς να συναρτηθούν με την όποια εξάρτηση πέραν των τυχόν υπηρεσιών ενεργού

απασχόλησης και πάλι στο πλαίσιο γενικών στρατηγικών προώθησης που φέρνουν σε επαφή με άλλους ανθρώπους βάσει του κοινού χαρακτηριστικού της έλλειψης εργασίας. Η ποικιλία των συνθηκών αστεγίας δεν μπορεί να συνθέσει ενιαίο και ομοιογενές σκιαγράφημα, τέτοιο που να συνιστά λόγο αποκλεισμού από την αγορά εργασίας εξ αιτίας της απόδοσης χαρακτηριστικών που δεν συνάδουν με τη βιοποριστική δραστηριότητα. Αν αυτό ίσχυε - και πάντα υπό αίρεση - όταν οι άστεγοι αποτελούσαν περιορισμένο φαινόμενο και ελάχιστα αποτέλεσε αντικείμενο αντίστοιχης μελέτης και πολιτικών, στη σημερινή πραγματικότητα τα εικαζόμενα χαρακτηριστικά ασυμβατότητας με την εργασία ελάχιστα συμβάλλουν στην αντιμετώπισή του και μάλλον θα επιτείνουν την παγίωσή του.

Κρίσιμο σημείο αποτελεί η ύπαρξη χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων στο πρόσωπο των αστεγών τα οποία μέσω του γενικού αποκλεισμού τους από την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, αφηρητικό στοιχείο της οποίας αποτελεί η άρνηση εγγραφής στο Μητρώο Ανέργων, θέτουν τη χώρα σε κίνδυνο χαρακτηρισμού απόκλισης από κανόνες και πολιτικές του ενωσιακού δικαίου και ειδικά παραβίασης των οδηγιών περί ίσης μεταχείρισης και απαγόρευσης των διακρίσεων από νομική σκοπιά, σε κίνδυνο για χαρακτηρισμό θεσμικού αποκλεισμού τόσο από νομική όσο και από πραγματική σκοπιά.

Κρίνεται επιτακτικό να υιοθετηθεί τρόπος εγγραφής των προσώπων που στερούνται τεκμήριο κατοικίας με ειδική κωδικοποίηση εγγραφής στο πεδίο και χωρίς περαιτέρω διασύνδεση με τις παροχές αστεγίας. Αυτό θα αποτρέψει τον αποκλεισμό προσώπων που χρειάζονται και επιθυμούν να εργαστούν. Ταυτόχρονα, θα επιτρέψει προσαρμογές και διευθετήσεις ανάλογα με την εργασία που αναζητούν ή βρίσκουν και εκείνες τις στεγαστικές επιλογές που αναλογούν στο είδος της απασχόλησης.

Με τη βεβαιότητα της ιδιαίτερης φροντίδας σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για όποια περαιτέρω συνεργασία εκτιμήσετε ότι θα διευκολύνει το έργο σας.

Με εκτίμηση

Χρήστος Α. Ιωάννου
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1.

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΛΗΓΙΩΡΓΗ 26 28
104 37 Αθήνα